

Segregatie • Brede scholengemeenschappen kunnen de ongelijkheid in het onderwijs tegengaan, blijkt uit nieuw onderzoek. Maar kleine scholen zijn juist aan een opmars bezig.

Samenvoegen scholen bevordert gelijke kansen van jongeren

Merijn van Nuland
redactie binnenland

Hoe voorkomen we dat jongeren opgroeien in een bubbel? Die vraag staat centraal in een onderzoek dat onlangs is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van onderwijs. In het rapport bekijken twee onderzoeksbureaus aan welke knoppen het ministerie kan draaien om de segregatie in het onderwijs te verminderen.

De meest effectieve maatregel blijkt het bevorderen van brede scholengemeenschappen in het voortgezet onderwijs. Als schoolbesturen hun losse vestigingen met verschillende opleidingsniveaus wat vaker samenvoegen op één locatie, komen jongeren met verschillende achtergronden elkaar veel vaker tegen.

Het rapport komt op een moment dat er veel zorgen leven over de tweedeling in het onderwijs. Kinderen (en vooral hun ouders) kiezen vaker voor categorale scholen waar slechts één opleidingsniveau wordt aangeboden. Daardoor mengen ze minder. Op vwo-scholen in Amsterdam heeft bijvoorbeeld 86 procent van de kinderen hoogopgeleide ouders. Dat was tien jaar eerder nog 75 procent.

Die waterscheiding heeft veel nadelen. Zo is het op zo'n categorale school lastig om van niveau te veranderen. Dat is vooral een obstakel voor jongeren met een lagere sociaal-economische status. Zij krijgen vaak een lager schooladvies en tikken pas op latere leeftijd hun 'echte' niveau aan. Dan helpt het als vmbo, havo en vwo in hetzelfde gebouw zitten en je gemakkelijk kunt doorstromen.

Perverse prikkels

De onderzoeksbureaus Seor en Oberon zien in hun simulatie-studie nu dat het samenvoegen van meerdere dependances (en dus niveaus) de segregatie stevig kan verminderen. Het stimuleren van brede scholengemeenschappen heeft bijvoorbeeld veel meer effect dan betere informatievoorziening aan (lager opgeleide) ouders of zogeheten 'vriendschapsbanden' tussen scholen met verschillende niveaus.

De VO-raad roept een nieuw kabinet op het onderzoek ter harte te nemen en de vorming van brede scholengemeenschappen te stimu-

In het kort

Ouders kiezen vaak voor scholen met één opleiding

Daardoor mengen jongeren met verschillende achtergronden zich minder

Het samenvoegen van scholen kan een oplossing zijn

Op vwo-scholen in Amsterdam heeft 86 procent van de kinderen hoogopgeleide ouders

Veel politieke partijen zien de brede school als mogelijke oplossing voor de kloven in de maatschappij

leren. De laatste jaren gaat de tendens namelijk de verkeerde kant op, waarschuwt de belangenorganisatie voor scholen in het voortgezet onderwijs. Er komen juist meer categorale scholen bij. Vooral de knip tussen vmbo en havo/vwo wordt steeds harder.

Vanwege perverse financiële prikkels kun je de vorming van brede scholen niet alleen aan de schoolbesturen zelf overlaten, zegt een woordvoerder. Ze willen vaak wel, maar zijn bang dat ze hun leerlingen vervolgens kwijtraken aan scholen in de omgeving die wél categoriaal onderwijs aanbieden. Het gaat daarom alleen lukken als de overheid alle schoolbesturen tegelijkertijd dezelfde kant op stuurt, aldus de VO-raad.

Brede brugklas

"Het onderzoek is een interessante manier om in cijfers te vatten wat we uit kwalitatief onderzoek eigenlijk al weten", zegt Guido Walraven, coördinator van het kenniscentrum gemengde scholen. "Het is nu tijd dat de overheid in actie komt. In 2020 heeft het kabinet al een beleidsagenda gepubliceerd, maar dat heeft nog nauwelijks tot maatregelen geleid."

Daarbij is volgens Walraven niet alleen het rijk aan zet, maar ook de gemeenten. Die zijn verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting. Via die weg kunnen zij erop aandringen dat verschillende opleidingsniveaus voortaan één schoolgebouw delen.

De Onderwijsraad adviseerde enkele jaren geleden al om een drie jaar durende 'brede brugklas' in te voeren waar scholieren van alle niveaus in één klas zitten. Toenmalig onderwijsminister Dennis Wiersma meldde vorig jaar dat hij zo'n brede brugklas wel financieel wilde ondersteunen, maar niet verplichten. Dat zou de structuur van het voortgezet onderwijs te veel overhoop gooien.

Veel politieke partijen (van GroenLinks tot CDA) zien de brede school als mogelijke oplossing voor de kloven in de maatschappij. De rechtse partijen die nu een kabinet proberen te vormen zien er waarschijnlijk minder in. Zo valt in het verkiezingsprogramma van de PVV te lezen dat de partij tegen grote fusiescholen is, en wil de VVD de subsidie voor brede brugklassen weer afschaffen.